

De privacy van minderjarigen

Het recht op privacy van minderjarige cliënten in de integrale jeugdhulp wordt geregeld door artikel 25 Decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (DRM). Dit artikel bepaalt dat elke minderjarige recht heeft op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer.

Art. 25 DRM

“De minderjarige heeft recht op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer, met inbegrip van:

1° de bescherming van zijn persoonsgegevens, onverminderd de bepalingen van afdeling 7 ;

2° een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid ;

3° voor zover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpaanbieder dit toelaten, het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening, tenzij een beperking van dat recht voortvloeit uit een rechterlijke beslissing ;

4° het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening.

Behalve indien de beperking van het recht, bedoeld in het voorgaande lid, 3°, voortvloeit uit een rechterlijke beslissing, wordt die beperking uitvoerig gemotiveerd in het dossier van de minderjarige.”

Het recht op privacy uit het DRM is geïnspireerd op artikel 16 van het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties.

Art. 16 IVRK

“1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.

2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.”

Artikel 25 DRM

Artikel 25 DRM bepaalt in de volgende vier onderdelen wat het recht voor de persoonlijke levenssfeer zeker inhoudt:

1. De bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige

Als uitgangspunt geldt dat minderjarigen, ongeacht hun leeftijd of [bekwaamheid](#), recht hebben op privacy (cf. art. 16 IVRK) én op een vertrouwelijke behandeling van hun persoonlijke gegevens. Onder **persoonsgegevens** wordt alle informatie betreffende een geïdentificeerd of identificeerbaar natuurlijk persoon verstaan. Het kan gaan om de naam van een minderjarige, elke informatie betreffende de jeugdhulpverlening, de gezinscontext, ...

De bescherming van de persoonsgegevens wordt in België bij wet geregeld door de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, de zogenaamde **privacywet**, en de bepalingen omtrent het [beroepsgeheim](#) (artikel 458 van het strafwetboek).

Daarnaast moeten jeugdhulpaanbieders binnen de integrale jeugdhulp uiteraard ook de regeling van art. 22 DRM m.b.t. [het dossier](#) volgen.

Men moet ten slotte ook rekening houden met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die sinds 25 mei 2018 rechtstreeks toepasbaar is in België. De AVG wijzigde de principes rond gegevensverwerking niet (de verwerking van gegevens werd in België reeds vrij goed geregeld en beschermd door onze Privacywet). De methodes volgens dewelke gegevens kunnen verwerkt worden, werden wel aangepast wegens technologische ontwikkelingen en globalisering.

Voor minderjarigen is vooral artikel 8 AVG van belang om mee te geven:

Art. 8 AVG: Voorwaarden voor de toestemming van kinderen met betrekking tot diensten van de informatiemaatschappij

“1. Wanneer artikel 6, lid 1, punt a), van toepassing is in verband met een rechtstreeks aanbod van diensten van de informatiemaatschappij aan een kind, is de verwerking van persoonsgegevens van een kind rechtmatig wanneer het kind ten minste 16 jaar is. Wanneer het kind jonger is dan 16 jaar is zulke verwerking slechts rechtmatig indien en voor zover de toestemming of machtiging tot toestemming in dit verband wordt verleend door de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind draagt.

De lidstaten kunnen dienaangaande bij wet voorzien in een lagere leeftijd, op voorwaarde dat die leeftijd niet onder 13 jaar ligt.

2. Met inachtneming van de beschikbare technologie doet de verwerkingsverantwoordelijke redelijke inspanningen om in dergelijke gevallen te controleren of de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind draagt, toestemming heeft gegeven of machtiging tot toestemming heeft verleend.

3. Lid 1 laat het algemene overeenkomstenrecht van de lidstaten, zoals de regels inzake de geldigheid, de totstandkoming of de gevolgen van overeenkomsten ten opzichte van kinderen, onverlet.”

Concreet:

De bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige houdt oa. in dat al de gegevens die over de minderjarige worden verzameld in het kader van de jeugdhulpverlening op een vertrouwelijke en **veilige** manier behandeld worden. De verwerking van persoonsgegevens moet bovendien **proportioneel** zijn in het kader van het doel dat men vooropstelde voor de dataverwerking; dwz. dat enkel deze persoonsgegevens mogen verzameld worden die noodzakelijk zijn om dit doel te bereiken, én dat men deze gegevens niet langer mag bewaren dan noodzakelijk.

De AVG stelt bovendien dat minderjarigen recht hebben op specifieke bescherming m.b.t. hun persoonsgegevens, aangezien zij zich allicht minder bewust zijn van de betrokken risico's, gevolgen en waarborgen en van hun rechten in verband met de verwerking van persoonsgegevens. Die specifieke bescherming moet in het bijzonder gelden voor het gebruik van persoonsgegevens van minderjarigen voor marketingdoeleinden of voor het opstellen van persoonlijkheids- of gebruikersprofielen (zoals bij sociale netwerken) en het verzamelen van persoonsgegevens over minderjarigen bij het gebruik van rechtstreeks aan minderjarigen verstrekte diensten.

Minderjarigen kunnen in principe **pas vanaf 16 jaar zelf toestemmen voor de verwerking van gegevens** in het kader van een voor hen rechtstreeks aanbod van onlinediensten. Voor jongere minderjarigen is de toestemming van hun wettelijke vertegenwoordiger nodig. Lidstaten kunnen deze leeftijd eventueel wel verlagen naar **minimum 13 jaar**. België is van plan om dit te doen.

Merk op: in de context van preventieve of adviesdiensten die rechtstreeks aan een minderjarige worden aangeboden, is de toestemming van wettelijke vertegenwoordigers niet vereist.

Voor de verwerking van bepaalde gegevens is **de toestemming van de betrokkenen bovendien sowieso niet nodig**, zoals bv. meestal het geval is voor **het opstellen van een dossier over een minderjarige cliënt in de jeugdhulp**. Men moet de betrokkenen ook in deze situaties wel duidelijk **informer** over de verwerking van hun gegevens, en over hun rechten op dat vlak. De AVG benadrukt hierbij dat de informatie en communicatie, wanneer de verwerking specifiek tot een kind is gericht, in een zodanig duidelijke en eenvoudige taal moet worden gesteld dat het kind deze makkelijk kan begrijpen.

Voor meer informatie over de concrete toepassing van de AVG op de gegevensverwerking binnen een bepaalde dienst of voorziening, verwijzen we naar de verantwoordelijke koepels. Bovendien kunnen nog niet alle vragen m.b.t. de AVG al concreet beantwoord worden. Dit is te wijten aan het gezamenlijk overleg tussen alle Europese toezichthouders, de nog lopende werkzaamheden voor de nationale kaderwet, de organieke hervormingswet hieromtrent en de nog ongekende toepassingen van de wet in de praktijk.

2. Een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid

Het recht op een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid impliceert dat de jeugdhulpverlener geen andere overtuiging aan de minderjarige kan opleggen. De jeugdhulpverlener respecteert m.a.w. de

vrijheid van de minderjarige om zelf zijn politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging te kiezen.

3. Het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening

Minderjarigen voor wie residentiële of semi-residentiele hulp georganiseerd wordt, hebben het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen naar eigen keuze. Het is immers belangrijk dat minderjarigen die in een (semi-)residentiele voorziening verblijven contacten onderhouden met de buitenwereld en de kans hebben te communiceren met familie, vrienden, klasgenoten,... via telefonische contacten, fysieke ontmoetingen, e-mail, brieven, enz. Ook bij de uitoefening van dit recht, moet rekening gehouden worden met de privacy van de minderjarige. Dit kan bv. inhouden dat de minderjarige kan beschikken over een bezoekerimte in de voorziening, zich kan afzonderen om te telefoneren, of personen kan ontvangen op zijn kamer,...

Op het recht van de minderjarige om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze worden twee uitzonderingen voorzien:

1. Voor zover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpaanbieder dit toelaten.

Specifieke omtandigheden, eigen aan een voorziening, kunnen er toe leiden dat het recht om bezoek te ontvangen of om te gaan met bepaalde personen beperkt wordt. Deze omstandigheden kunnen voortvloeien uit de structuur van de jeugdhulpvoorziening, de sectorale opdracht of expertise, of bv. uit de personeelsformatie van de voorziening.

Zo kan een (semi-)residentiële voorziening bv. gebruik maken van bezoeken waarbuiten de minderjarige geen bezoek kan ontvangen. Dit moet dan vooraf duidelijk worden gecommuniceerd aan de minderjarige en eventueel worden opgenomen in het huishoudelijk reglement.

2. Tenzij een beperking van dat recht voortvloeit uit een rechterlijke beslissing.

Het gebeurt weleens dat de jeugdrechter, een minderjarige die door hem werd geplaatst, een beperking oplegt m.b.t. het bezoekrecht. Jeugdhulpaanbieders moeten hier uiteraard rekening mee houden.

4. Het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening

Dat de minderjarige het recht heeft op inspraak en participatie wordt algemeen erkend in de artikelen 16, 17, 18 en 19 DRM. Dit recht wordt nog eens expliciet erkend in artikel 25 DRM, meer bepaald in de context van de verblijfsomstandigheden bij (semi-)residentiële jeugdhulpvoorzieningen. Dit is niet verwonderlijk aangezien een verblijf in een residentiële of semi-residentiële voorziening vaak sterk ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer van de minderjarige, o.a. ten gevolge van het samenleven in groep.

Het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden betreft o.a. de fysieke omgeving (bvb. het inrichten van de eigen slaapkamer), de dagelijkse leefomstandigheden (bvb. het maken van afspraken omtrent de dagbesteding), enz.

Jeugdhulpverleners stellen zich nog een aantal vragen op vlak van de privacy van hun minderjarige cliënten in de praktijk. Kunnen we de kamer van de jongere in onze residentiële voorziening betreden zonder zijn toestemming/medeweten?, Schenden we de privacy van onze minderjarige cliënten als we het gebruik van GSM's en internet aan banden leggen?....

Het antwoord op dergelijke veel gestelde praktijkvragen kan men terugvinden onder de [FAQ's](#) onder het thema privacy op de website www.rechtspositie.be.

Jeugdhulpvoorzieningen en jeugdhulpverlener kunnen voor gespecialiseerd advies en voor de meest recente updates m.b.t. de (toepassing van de) regelgeving terecht op de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit (voorheen de Privacycommissie).

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be>